

Förra året delade Statens kulturråd ut 25 miljoner kronor i produktionsstöd till 92 kulturtidskrifter. Ord&Bild, med drygt 1 000 tryckta exemplar, fick 780 000 kronor. Paletten trycker 800 exemplar och fick 700 000. Arche, utgiven av Freudianska föreningen, trycker ungefär 600 exemplar i två dubbelnummer om året och fick 425 000. Opera, med 1 300 exemplar, fick 175 000.

Räkna på det. Paletten får nästan 900 kronor per tryckt exemplar. Ord&Bild ungefär 780. Det är inte stöd till en bred kulturverksamhet. Det är stöd till några hundra, i bästa fall ett par tusen, läsare per titel.

Hur mycket smalhet ska skattebetalarna finansiera?

Tillgänglighet för alla

Stödet har sina rötter i 1960- och 70-talets kulturpolitik. Kulturen skulle inte längre vara en angelägenhet för en elit. Staten skulle garantera mångfald och kvalitet och hålla kommersialismens sämsta sidor stängda. Konsten skulle inte bara konsumeras. Den skulle göras: amatörverksamhet, föreningsliv, tidskrifter som människor själva satte samman.

Fyra av tidskrifterna ovan kommer tillsammans inte upp i så många tryckta exemplar som en mellanstor lokaltidning delar ut på en vecka. Om syftet en gång var att göra kultur tillgänglig för alla är det svårt att se hur 600 exemplar infriar det löftet. Kvaliteten kan vara hög. Spridningen är det inte.

Motargumentet som inte räcker

Försvaret är bekant, och det är inte ointelligent: om staten bara stöder det som redan är populärt, ofarligt eller politiskt bekvämt har man ingen kulturpolitik. Man har en offentlig sponsring av det som ändå klarar sig.

Det är ett försvar för smalhet som princip. Det är inte ett försvar för varje smal publikation, år efter år, utan krav på att den någon gång ska nå fler. Det är en sak att ge en tidskrift tid att hitta sina läsare. En annan att permanenta en verksamhet som inte behöver veta om någon läser den.

2014

När Alliansen 2014 ville skära i kulturbudgeten, inte minst i tidskriftsdelen, blev det ramaskri. Ärendet återremitterades. Sedan dess har frågan om enskilda tidskrifters bärkraft i praktiken lämnats därhän.

Siffrorna – 600, 800, 1 000, 1 300 – gör den mer aktuell, inte mindre.

Ett system utan spärr

I år har 118 tidskrifter sökt 50,6 miljoner kronor för 2027, ungefär dubbelt mot vad som finns i potten. En referensgrupp med sju sakkunniga ska bedöma redaktionell och teknisk kvalitet. Syftet är mångfald, kvalitet och fördjupad kulturdebatt. Kravet är regelbunden utgivning och att man vänder sig till "ett flertal".

Vad som saknas är det mest elementära: en koppling mellan stödets storlek och den faktiska spridningen. Ingenstans sägs att en låg och stillastående upplaga ska räkna ned. Ingenstans trappas stödet när en tidskrift år efter år inte växer. Kvalitet vägs. Hur många som tar del av den gör det inte.

Var går gränsen?

Winston Churchill ska ha sagt att staten är skyldig sig själv att understödja konsten, eftersom konsten hör till varje fullständigt nationellt liv. Det är ett argument för att staten har ett ansvar för kulturen som helhet. Det är inte ett argument för att varje enskild tidskrift, oavsett hur få som läser den, har en ovillkorlig rätt till fortsatt finansiering.

Om stödet ska betyda något måste någon gång kunna fråga hur länge en publikation med 600 läsare får kalla sig en del av "ett levande rikt samhälle" utan att visa att den är det.

Siffrorna för belopp och tryckt upplaga följer Anders Olow, Fokus 3 september 2026. Kulturrådets beslut i december 2025 bekräftar 92 beviljade tidskrifter och 25 miljoner kronor, samt 780 000 kronor till Ord&Bild. Övriga enskilda belopp och upplagor är Fokus uppgifter. Upplaga avser tryckt exemplar, inte räckvidd.